

amic caminant

Avui, amic caminant, el passeig serà molt curt, ja que solament anirem al pla de Dalt, tocant al poble de Tavertet. Però encara que breu per la distància, pel temps és enormement llarg, puix que recularem molts milers d'anys en l'intent d'esbrinar la seva pretèrita història.

El pla de Dalt, com sap tothom, és una enorme plataforma tabular plena de terrampers, però possiblement segles enrera estava tot conreat i farcit de masies, de les que s'ha perdut l'emplaçament i el nom. Els únics indicis que queden d'aquestes pagesies -apart que s'han trobar per tot arreu molts trossos de teula- són d'una casa en l'anomenat pla de la Muralla i del mas Fontpedrosa, que dona el nom al vertiginós grau que s'iniciava a prop i es despenjava cap a Sant Romà de Sau. Anant envers la masia del Castell, dalt d'un petit pujol a mà esquerra s'hi veuen algunes restes de parets ja desfetes que podrien ésser d'una masia, torres de vigilància o ambdues coses alhora. I sobre el collet del puig de la Força hi ha escampades altres restes de parets, potser de les feixes dels camps -el que pressuposa més emplaçaments de remotes pagesies- o construccions de

defensa i guaita: no negligim que el castell de Tavertet o castell Cornill estava situat precisament al dessota. Aquests fragments de parets, abans ben visibles, han estat desfets en la major part en obrir carreteres d'una projectada urbanització al pla.

Tots els grans pilots de pedres o clapers, regularment distribuïts, que es veuen en el repetit planell i sobretot en el pla de Dalt, certifiquen les neteges que s'hi feren per a lliurar el terreny de l'excés de pedruscall. Citem de pas que en alguns d'aquests munts les pedres estan arrengrerades formant unes petites parets no pas gaire altes -cosa d'un metre i mig- i en forma de ferradura!.. No s'hi troba pas cap explicació plausible als minúsculs habitacles, que devien tenir un elemental teulat de brancatge passat amb fang, llevat que fossin uns minsos refugis individuals per cas de violents tempestis.

En abandonar-se i aterrar-se les masies, i a manca de deguda conservació i manteniment, els escorrancs de les aigües de pluja, aixaragallant els eixorcs camps durant anys i anys, s'endugueren tot el gruixut mantell de terra conrea-ble que cobria el pla i

justificava la densitat de masos que hem apuntat. Ara no en resta més que una gran extensió plena de terrelles, amb una escassa vegetació composta majorment de mates i arbusts i alguns arbres que lluiten afanyosament per llur subsistència.

Ja donada una idea del pla de Dalt i la seva passada significació camperola, ens aturarem a reflexionar llargament sobre una obra que hi existeix i que considerem excepcional. En entrar al pla des de Tavertet, després d'una forta pujada que remuntava amb sobtades giragonses el vell i atrotinat camí carreter, s'hi veuen les ruïnes d'una gran muralla molt dissimulades entre els boixos, en un petit planell anomenat precisament el pla de la Muralla. Aquí, com ja s'ha dit, hi havia hagut també una casa i, amb tota probabilitat i com tantes d'altres, masia i guaita alhora, ja que la seva situació dominava un immens panorama. Estava situada a un extrem del planell i arraulida a la protecció del gran mur i n'hem trobat alguna resta: un tros de teula, possiblement de l'edat mitjana.

Un examen, mal que sigui lleuger i superficial, de l'esmentada muralla

ens palesarà a bastament la seva enorme importància. Veurem com, abans de la principal n'hi havia una altra de menys gruixària i alçària i separada uns quants metres, en ple declivi del fort pendent del terreny. La gran estava construïda amb una doble filera de pedra rústega, deixant un espai al mig omplert de terra pastada i pedres, a tall de reble. L'amplada és d'uns 1,5 a 2 metres, i la seva llargada total arribava a uns considerables 140 metres, dels que ara queden uns 120, ja que pel cantó de Balà va ésser trencada en temps immemorial per donar pas a l'adés esmentat camí carreter que permet l'accés al pla de Dalt. Per tant, al barratge l'ha

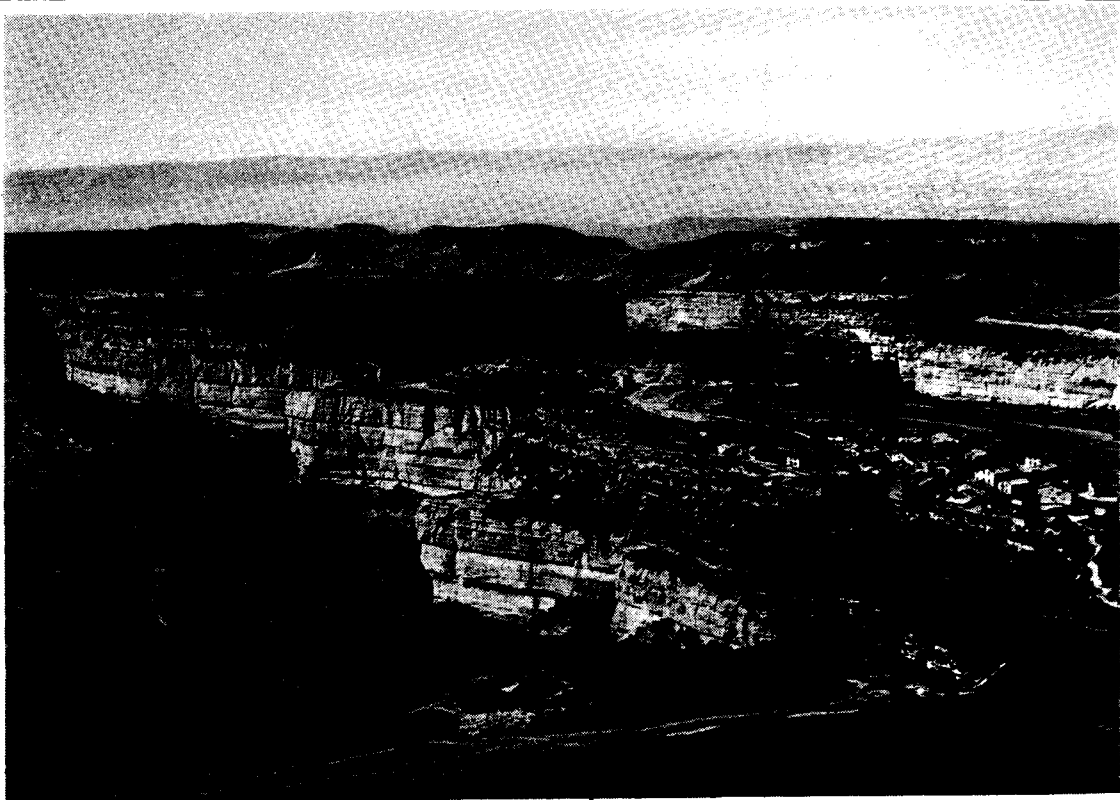
via tancat totalment, convertint-lo en inexpugnable.

En efecte, pel cantó de Sau l'aïllen les verticals cingleres, que no permeten altres baixants que els vertiginosos graus del Castell i de Fontpedrosa i el grau que deva llava directe del collet de la Força a la vall de Sau, avui completament esborrat. Tots ells ben fàcils de defensar en la suposició que en aquells temps fossin practicables o no estessin a gratient obstruïts o infranquejables. Pel cantó de Balà, la muralla també abocava a una cinglera, a més dels pendents terribles i emboscades dels ribaços de la riera i sols hi havia de transitables -amb les li-

mitacions abans exposades- el fort tirany del collet de la Força que mira a les barrancades de Santa Cèlia i les dues canals dels Obis i la de l'Arç o de Brunyols. Aquesta última està oposada, gairebé en línia recta, a la de Fontpedrosa, fet que podria tenir alguna significació que desconeixem. Tots els esmentats camins estan perduts i embrollats i es fa difícil, per no dir impossible, de seguir-los; només la canal del Castell permet avui el pas, encara que està bon xic desfeta i tapada en alguns trams.

Quirze Parés i Ganyet.

(continuarà)

Magnífica vista del pla de dalt. Just al capdamunt de la pujada és on s'han localitzat les restes de les muralles que el podien isolar pràcticament del tot com un gegantí recinte amurallat.